

EMBASSY OF THE UNITED STATES
KYIV, UKRAINE

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ ТА ЗАПОВІТОМ

“Здійснено в рамках проєкту “Захист майнових прав людей поважного віку” за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. Погляди авторів не обов'язково збігаються з офіційною позицією уряду США. / Supported by the Democracy Grants Program of the U.S. Embassy to Ukraine. The views of the authors do not necessarily reflect the official position of the U.S. Government.”

Поняття спадщини та процедура спадкування визначені Цивільним кодексом України.

СПАДКУВАННЯМ є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.

Не входять до складу спадщини права та обов'язки, що нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема:

- ▶ особисті немайнові права;
- ▶ право на участь у товариствах та право членства в об'єднаннях громадян, якщо інше не встановлено законом або їх установчими документами;
- ▶ право на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;
- ▶ права на аліменти, пенсію, допомогу або інші виплати, встановлені законом;
- ▶ права та обов'язки особи як кредитора або боржника.

СПАДКОЄМЦІ

Спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини,

юридичні особи та інші учасники цивільних відносин.

Заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом.

Заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, а це:

Малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Не мають права на спадкування особи, які:

- ▶ умисно позбавили життя спадкодавця чи будь-кого з можливих спадкоємців або вчинили замах на їхнє життя.
- ▶ умисно перешкоджали спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт і цим сприяли виникненню права на спадкування у них самих чи в інших осіб або сприяли збільшенню їхньої частки у спадщині.
- ▶ батьки після дитини, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав і їхні права не були поновлені на час відкриття спадщини.
- ▶ законом батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо ця обставина встановлена судом.
- ▶ одна після одної особи, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду.

До складу спадщини також входять:

- ▶ заробітна плата, пенсія, стипендія, аліменти, інші соціальні виплати, які належали спадкодавцеві
- ▶ вклад у банку (фінансовій установі)
- ▶ страхові виплати (страхове відшкодування)
- ▶ права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки
- ▶ обов'язок відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем
- ▶ обов'язок відшкодування моральної шкоди, завданої спадкодавцем, яке було присуджено судом зі спадкодавця за його життя.
- ▶ обов'язок сплатити неустойку (штраф, пеню), яка була присуджена судом кредиторів із спадкодавця за життя спадкодавця.

ВИДИ СПАДКУВАННЯ:

- ▶ Спадкування за заповітом.
- ▶ Спадкування за законом.

ЯК ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ?

Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.

Спадкування за заповітом відбувається у випадку, якщо померлою особою до смерті було складено заповіт і він є дійсним. У разі його відсутності відбувається спадкування за законом.

Право на заповіт

Право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю та здійснюється особисто. Вчинення заповіту через представника не допускається.

Процедура складення заповіту

Заповіт складається у **ПИСЬМОВІЙ ФОРМІ**, із зазначенням місця та часу його складення. Заповіт має бути особисто підписаний заповідачем та **ПОСВІДЧЕНИЙ НОТАРІАЛЬНО** або **ПОСАДОВИМИ, СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ**.

Скасування заповіту

Заповідач має право у будь-який час скасувати заповіт та скласти новий. Кожний новий заповіт скасовує попередній і не відновлює заповіту, який заповідач склав перед ним. Заповідач має право у будь-який час внести до заповіту зміни.

ЯК ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ?

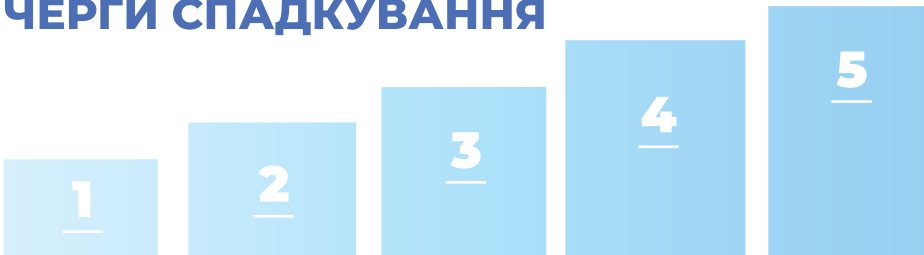
Спадкування за законом має місце в таких випадках

- ▶ відсутності заповіту;
- ▶ визнання заповіту недійсним;
- ▶ смерті спадкоємців, вказаних у заповіті до відкриття спадщини або їх відмови від прийняття спадщини;
- ▶ заповідачем скасовано раніше складений заповіт і не залишено нового;
- ▶ заповіт у судовому порядку визнано недійсним;
- ▶ у разі, якщо заповітом не охоплено усього майна, що належало спадкодавцю.

Черговість спадкування за законом

Спадкоємці за законом одержують право на спадкування почергово. **Кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі:** відсутності спадкоємців попередньої черги; усунення їх від права на спадкування; неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття.

ЧЕРГИ СПАДКУВАННЯ

1. Перша черга: діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки.
2. Друга черга: рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері.
3. Третя черга: рідні дядько та тітка спадкодавця.
4. Четверта черга: особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.
5. П'ята черга: інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, а також утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї (неповнолітня або непрацездатна особа, яка не була членом сім'ї спадкодавця, але не менш як п'ять років одержувала від нього матеріальну допомогу, що була для неї єдиним або основним джерелом засобів до існування).

Частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є **рівними**.

Спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її.

Спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку він не заявив про відмову від неї.

Малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вважаються такими, що прийняли спадщину.

Незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.

КУДИ ПОДАЄТЬСЯ ЗАЯВА ПРО ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ?

Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування заяву про прийняття спадщини.

Важливо пам'ятати, що спадкоємець не вправі прийняти одну частину спадщини, а від іншої відмовитись.

ЯКІ СТРОКИ ПОДАЧІ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ?

Для прийняття спадщини чи відмови від спадщини встановлюється строк у **ШІСТЬ МІСЯЦІВ**, який починається з часу відкриття спадщини.

ЯКІ НАСЛІДКИ ПРОПУЩЕННЯ СТРОКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ?

Якщо спадкоємець протягом строку не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її.

Існує два шляхи вирішення даної ситуації:

1. Отримати письмову згоду інших спадкоємців, які прийняли спадщину і подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини.
2. Подати позов до суду. За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини.

ОДЕРЖАННЯ СВІДОЦТВА ПРО ПРАВО НА СПАДЩИНУ

Спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину.

Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

Строк видачі свідоцтва про право на спадщину - після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини.

Контакти організації:

м.Львів, вул.Промислова 50/52, каб.625 (6 пов)

тел. 097 86 41 345, 095 59 78 887

email: prawolviv@gmail.com

<https://www.facebook.com/SocietyLawLviv>